

Podzim 2012

EDICE ADVENTURE

KOKTEJL

everest

Časopis o horách, lidech a adrenalinu

Cena výtisku 50 Kč / 2,29 €
pro předplatitele 42 Kč / 1,65 €

Alpy zvané
JAPONSKÉ

Magické
LOFOTY

HORA
perských mýtů

Rozhovor
**L'UDOVÍT
ZÁHORANSKÝ**

**CERRO
KISHTWAR**

FOTOSOUTĚŽ
vyhraj tričko, stan nebo předplatné
více na straně 13

Cena výtisku: 50 Kč / 2,29 €

9 771213 184009 03

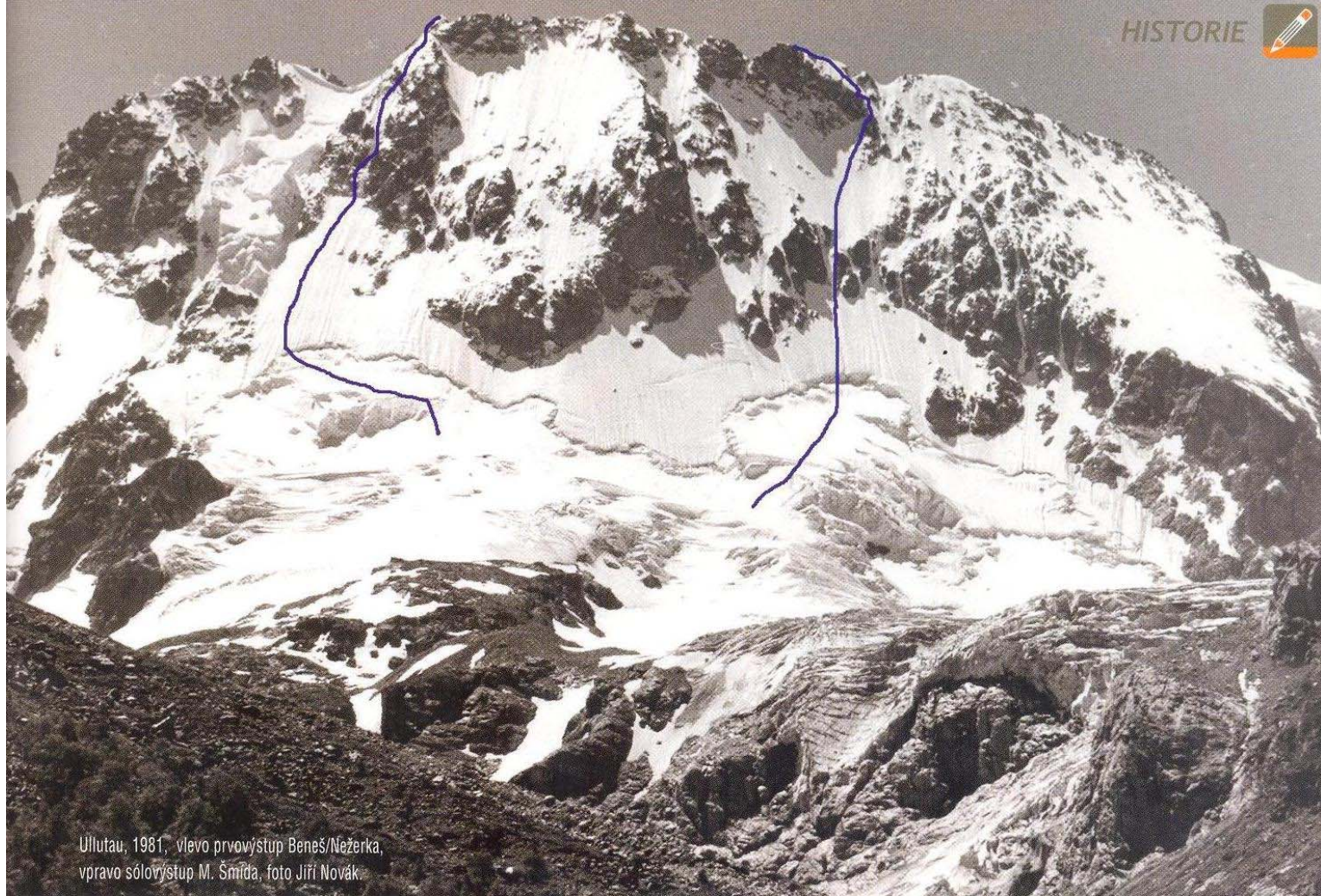
HISTORIE

„Zlaté časy“ na Kavkazu

everest

Kavkaz Adyrsu.

Ullutau, 1981, vlevo prvovýstup Beneš/Nežerka, vpravo sólovýstup M. Šmída, foto Jiří Novák.

Po nádherných prvovýstupech menších týmů členů reprezentačního družstva v období let 1959 až 1965 se v dalších letech stává Kavkaz postupně cílem početnějších skupin. Např. v roce 1966 návštěvu je Kavkaz již celkem 44 lezců, působících ve třech oblastech.

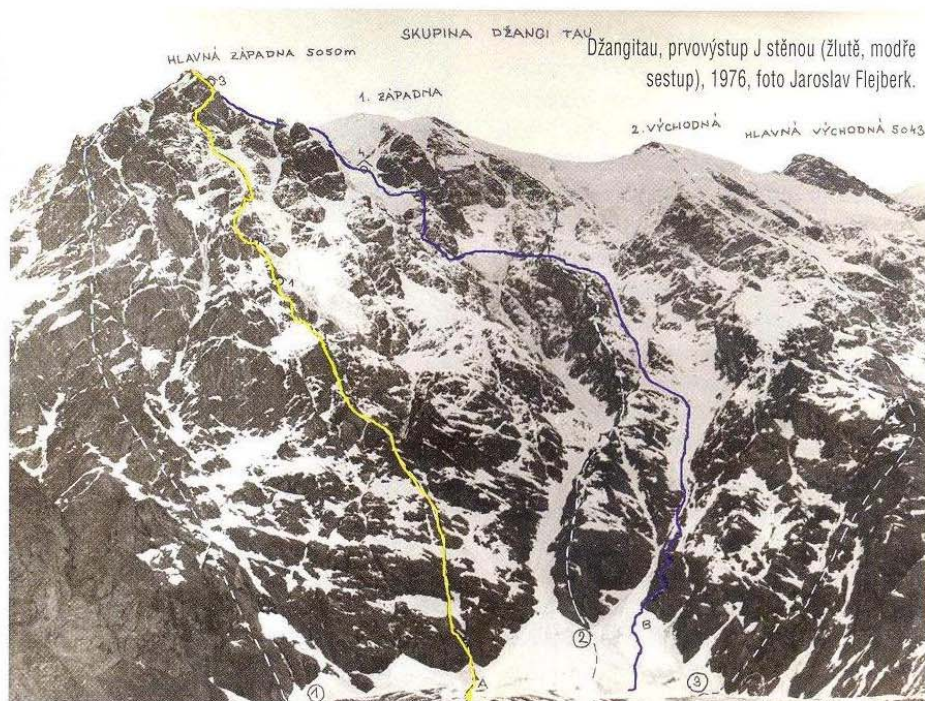
S. Chmela vedl desetičlennou skupinu do Cejské oblasti. Poprvé se tak naši horolezci dostali do východní části Centrálního Kavkazu. V Baksanské oblasti bylo 23 horolezců s vedoucím V. Lachoutem. V části Bezengi operovali ostatní s vedoucím W. Ginzelem. V r. 1967 se vypravila patnáctičlenná skupina, vedená T. Šurkou, do Baksanské oblasti (tábor Šchelda). S. Chmela znovu navštívil Cejskou oblast. O rok později zkoumala málo známou Gvandrinskou lokalitu devítičlenná skupina, vedená Fr. Gruntem. Z uskutečněných výstupů stojí za zmínku především průstup SV piliřem Dalaru, prvovýstup Z stěnou Kirpiče. Po invazi sovětských a dalších vojsk v r. 1968 se počet výjezdů na Kavkaz dočasně logicky snížil. Následně byly jedinou možností vycestování do SSSR výměny s „profsojuzy“ – odbory (pro Čs. horolezecký svaz a Horskou službu pouze 1x za rok), případně pak přes cestovní kanceláře, ale vesměs jen s možností turistických aktivit.

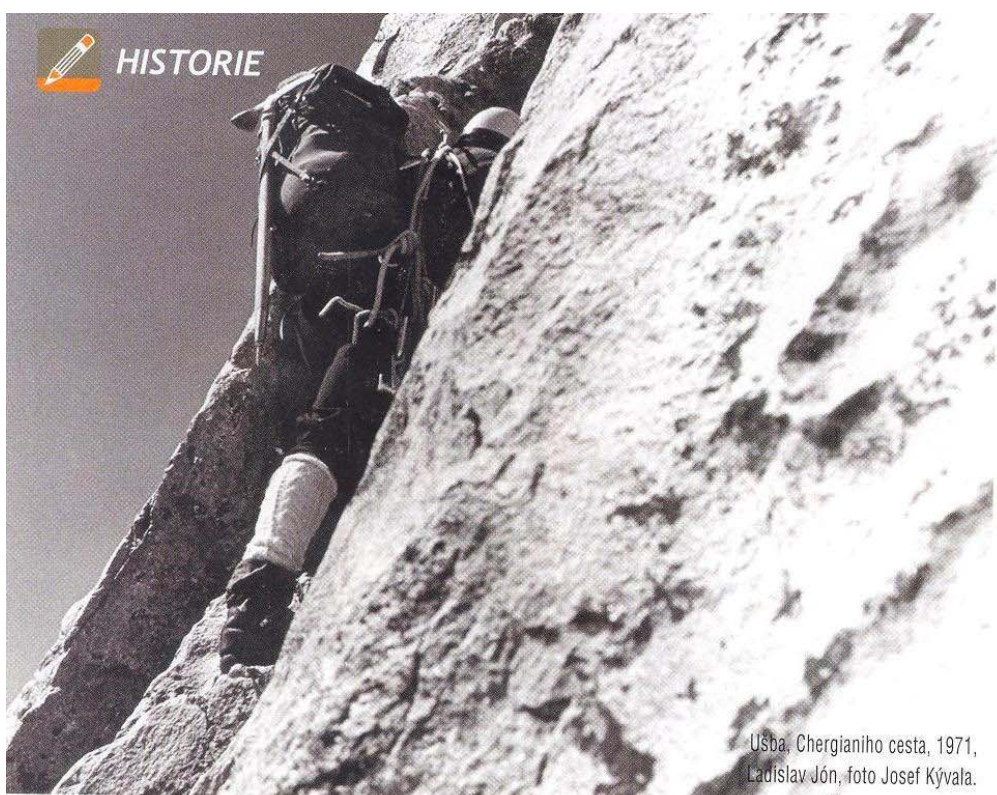
Sedmdesátá léta

Rok 1971 přinesl další významné aktivity našeho horolezectví na Kavkazu. Čeští členové reprezentačního družstva spolu s členy výběrového družstva Českého horolezeckého

svazu (15 účastníků, vedoucí J. Mašek) navštívili tábor Adyl Su. Poprvé v historii zdolali naši horolezci kavkazskou cestu ohodnocenou výjimečným šestým stupněm obtížnosti. Sovětská klasifikace končila stupněm 5B,

vybrané nejtěžší výstupy pak byly povýšeny na stupeň 6. Na Kavkaze jich v té době bylo pouze 10, z toho čtyři v severní stěně Čatyn Tau, v útvaru, který je nazýván Romb. Cestou Sněsareva prostoupila dvě družstva, L. Páleníček, S. Lukavský a J. Novák, J. Soldán. Navíc ve velmi rychlém pojetí s druhým bivakem pod vrcholem. Sovětskou normou té doby byl týdenní výstup v expedičním stylu s postupným zajišťováním výstupové

Ušba, Chergianiho cesta, 1971,
Ladislav Jón, foto Josef Kývala.

trasy. Dalším výrazným úspěchem byl druhý průstup Chergianiho cestou (J. Hons, L. Jón, J. Krch, J. Kývala, Č. Wojcik) ve východní stěně Ušby. Přestože tento výstup není níže v přehledu uváděn jako prvovýstup, lze jej chápat jako novou variantu, protože směr, kterým naši horolezci postupovali, se v některých úsecích odlišoval od trasy M. Chergianiho. V místě prvního bivaku našli zápis prvolezců. Tento průstup a nalezení dokladu Chergianiho způsobilo senzací, protože řada jeho ruských a ukrajinských „expertů“ tvrdila, že tento prvovýstup fenomenální horolezec z gruzinské Svanetie vůbec neabsolvoval!

V r. 1972 navštěvují Kavkaz dvě skupiny, ale nebylo dosaženo výraznějších výstupů. V následujícím roce působilo v Baksanské oblasti třicet horolezců, mezi nimi několik členů reprezentačního družstva, a to ve dvou táborech. U Elbrusu slovenský zájezd (vedoucí M. Šajnoha) a v Adyl Su česká skupina (vedoucí J. Ševčík). Přes špatné počasí bylo uskutečněno několik vážných výstupů, z toho tři prvovýstupy. Další skupina z Košic navštívila Západní Kavkaz. Také rok 1974 lze označit za velmi úspěšný. Slovenští členové reprezentačního družstva spolu s několika nadějnými mladými horolezci působili v Baksanské oblasti. Velkým přínosem byla činnost v odlehleém údolí Tuťu Su, kde byla prostoupena severní stěna Tuťu dvěma cestami. Po delší odmlce naši horolezci opět zavítali do Cejské oblasti. Patnáct členů reprezentačních družstev z Čech vedl Č. Wojcik. Výsledkem cílevědomé snahy byla řada hodnotných výstupů, mezi nimi bylo šest prvovýstupů. S cestovní kanceláří navštívila ve stejném roce Kavkaz také menší skupina horolezců z Prahy (Západní Kavkaz, Baksanská oblast).

V roce 1975 mělo možnost navštívit Kavkaz opět velké množství našich horolezců, zhruba 120. Domnívám se,

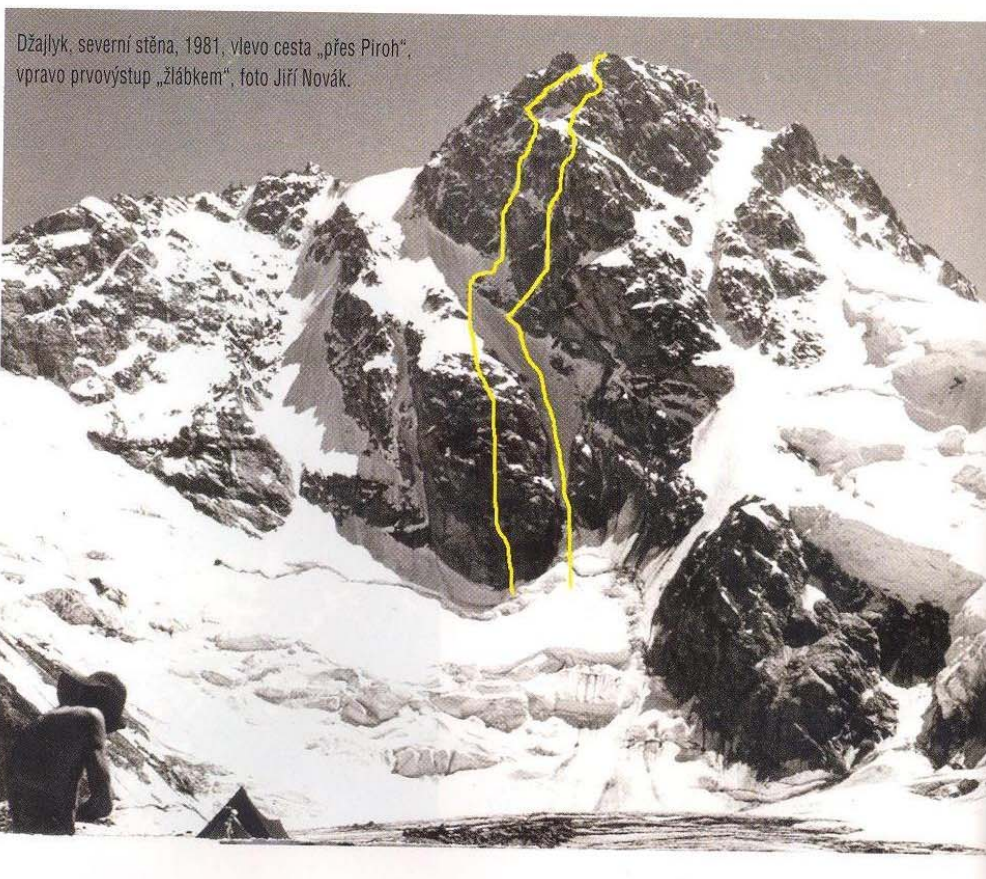
Výsledkem aktivit bylo šest hodnotných prvovýstupů, včetně „provokativního“ nočního sólovýstupu Mirka Šmída na Ullutau.

že jedná o rekord. Desetičlenný zájezd reprezentantů (vedoucí Z. Brabec) přinesl po dlouhé odmlce úspěchy v oblasti Bezengi, především zdolání dalších dvou cest šestého stupně obtížnosti. Přechodu

Koštantau - Dychtau s výstupem cestou Simonika v severní stěně Koštantau (P. Bednařík, J. Jáníš, J. Nežerka, J. Rakoncaj) a středu severního piliře na Krumkol (M. Nosek, L. Páleníček). Obě cesty absolvovali naši horolezci v rekordně rychlých časech. Dalším hodnotným počinem byl prvovýstup na vrchol Mižirgi. Patnáctičlenná skupina ze Slovenska navštívila tábor Cej. Pod vedením J. Flejberka důstojně navázala na úspěšné působení našich horolezců v této oblasti v r. 1974. Uskutečnila celkem patnáct výstupů. Další skupiny absolvovaly běžné výstupy nižších stupňů obtížnosti. V r. 1976 uskutečnili členové reprezentačního družstva (deset osob, vedoucí I. Dieška) osm výstupů v části Bezengijské oblasti, ležící jižně od hlavního kavkazského hřebene (tábor Ajlama). V pěti případech se jednalo o prvovýstupy, které vyřešily některé místní lezecké problémy. Nejvýše je možno ocenit nové cesty na Šcharu, Džangitau a Ušguli. Další malá skupina horolezců z Gottwaldova navštívila oblast Ceje a Kazbeku, kde účastníci realizovali několik výstupů. Výjezdy koncem sedmdesátých let, přestože Kavkaz navštívilo poměrně hodně našich horolezců, nepřinesly až na několik málo výjimek (viz přehled prvovýstupů) výrazné výstupy.

Osmdesátá léta

Rok 1980 přináší dvě výrazné nové cesty na Ušbu a Štit Ščurovského. V roce 1981 odjíždí do tábora Adyr Su silná skupina zkušených

Džajlyk, severní stěna, 1981, vlevo cesta „přes Piroh“, vpravo prvovýstup „žlábkem“, foto Jiří Novák.

perspektivních lezců, vedená J. Novákem. Výsledkem aktivit bylo šest hodnotných prvovýstupů, včetně provokativního nočního sólovýstupu Mirka Šmída na Ullutau a famózního prvního dámského průstupu obtížnou Chergianiho cestou v S stěně Ťutu. Alena a Zuzka silně šokovaly svým výstupem elitu sovětských lezců, protože tato trasa byla považována za jednu z nejtěžších cest tohoto legendárního gruzínského lezce. V dalších letech bylo návštěv Kavkazu méně, vesměs se jednalo o akce cestovních kancelářů, které byly spojeny s řadou formálních problémů, souvisejících se snahou o sólové výstupy a zimní průstupy. Po tragické nehodě „Mauglího“ J. Beneše při sestupu po sólovýstupu na Šcheldu v r. 1983 došlo dokonce ze strany předsedy ÚV ČSTV soudruha A. Himla k dočasnému zákazu aktivit Českého horolezeckého svazu v sovětských velehorách.

Uvádím úsměvný příspěvek Jarýka Stejskala z publikace Na vrcholech (Jiří Novák, Montana, Brno, 1997). Po desítkách let se totiž zlomilo tabu zimních výstupů na kavkazské vrcholy.

V zimě 1982 jsem přijel s poměrně početnou skupinou našich horolezců do alpského tábora se sídlem v hotelu Itkol. Dost se divili, že chceme lézt, mysleli si, že jsme přijeli lyžovat. V pětici Jindra Martiš, Mirek Šmíd, já a dvojka Čejka Doležal jsme chtěli nastoupit na tři různé cesty na Donguzorun a Nakratau. To byl další problém. Nakonec jsme se všichni napsali na jedno povolení výstupu - „maršrutný list“. K tomu jsme dostali jednu vysílačku. Nikdo ji nechtěl nést, ale nakonec jsme ukecali Jirku Čejku. Vyrázili

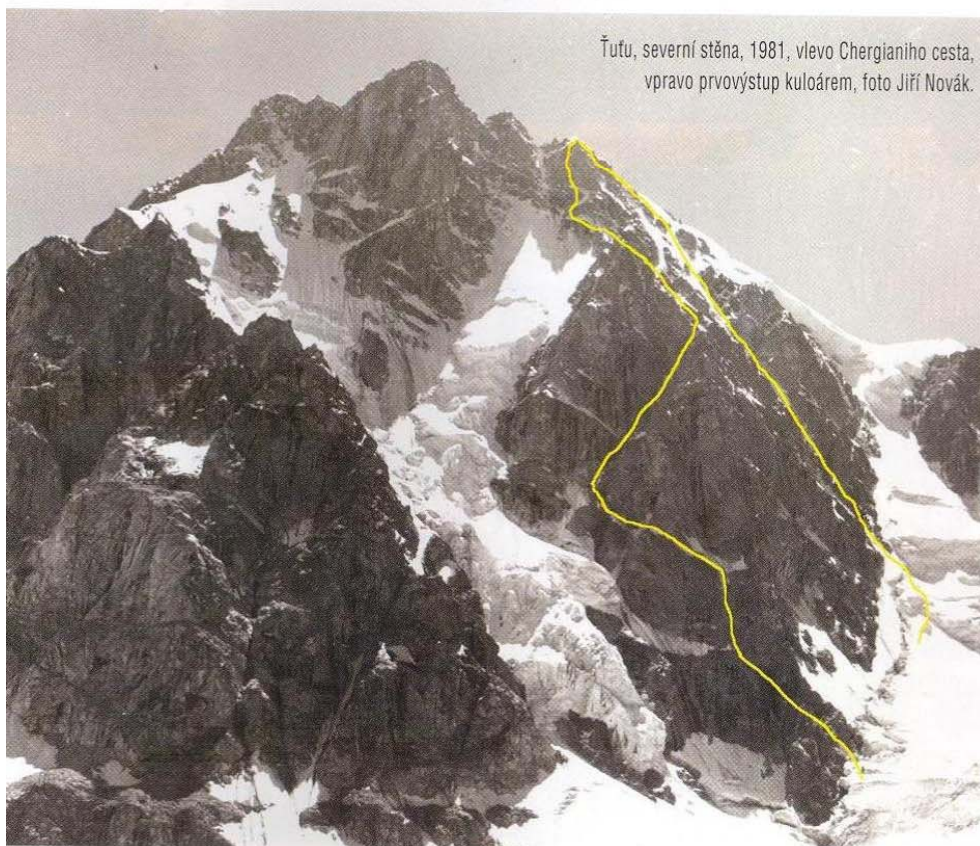
Kavkaz 1981, zleva Z. Charvátová-Hotmanová, J. Novák, A. Stehlíková-Čepelková, foto Jiří Novák

jíme do kotle pod severními stěnami obou štítů. Ráno jsme se rozdělili: já a Jindra jsme nastoupili do severní stěny Donguzorunu, Čejka s Doležalem na cestu Cerman-Kopal-Kuchař ve středu stěny Nakratau a Mirek sólo na Di Stefaniho kuloár, vedoucí o něco více vpravo. Kolem poledne se zatahuje a začíná sněžit, je prudký vítr a hrozná zima. Najednou s Jindrou vidíme od Nakratau sestupovat nejprve jednu postavu a pak další dvě. My se rozhodujeme pokračovat a po

dvou bivacích dosahujeme za brutálního mrazu vrcholu. Propojili jsme při tom Kuchařovu a Chergianiho cestu. Mezitím naši přátelé neustále udržovali spojení s táborem a hlásili: „Vše je v pořádku, postupujeme nahoru všichni společně.“ Až se jim podařilo dojet do tábora, ale bez nás. Nastal velký problém, který se pochopitelně řešil na diplomatické úrovni. Dostali jsme telegram z našeho velvyslanectví v Moskvě. Pokud se nepodřídíme předpisům tábora, musíme okamžitě opustit SSSR. Přizpůsobit se znamenalo nelézt. Protože měl Jindra silné omrzliny, stejně jsme na další výstupy nemohli pomyslet, a tak náš provinilý tým zůstal. Pak nás čekaly dva pohádkové týdny: pozdní snídaně, lyžování na Čegetu, kafičko, bar, lyžování, bar... Mezitím Mirek Šmíd rozehrál své umění diplomacie a zblblnul vedení tábora tak, že mu povolilo sólovýstup Italským kuloárem na Nakratau. ☑

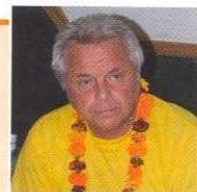
Text: Jiří Novák,
foto: Jiří Novák, Josef Kývala,
Jaroslav Flejberk, archiv J. Novák

Ťutu, severní stěna, 1981, vlevo Chergianiho cesta, vpravo prvovýstup kuloárem, foto Jiří Novák.

JIŘÍ NOVÁK (1945, PLZEŇ)

Povoláním docent na Stavební fakultě ČVUT v Praze, horolezec od roku 1960. 1976–1988 předseda trenérské rady ČSHS, 1985–2005 člen rady a expediční komise UIAA, 1997 do 2005 předseda ČHS, v současné době předseda komise historie. Řada výstupů v tuzemsku a Alpách, tři prvovýstupy na Kavkazu. Organizátor více než dvaceti výprav do Himálaje. Publikace v lezeckých časopisech od roku 1970, autor více než deseti knih a dvaceti fotografických výstav.

everestinfo

SEZNAM ČESKOSLOVENSKÝCH PRVOVÝSTUPŮ NA KAVKAZU DO R. 1986

Obtížnosti jsou uvedeny dle sovětské stupnice, klasifikace UIAA, resp. v podkladech údaje o obtížnosti chybějí.

Rok 1957

- Pik Brno – J stěna, kl. 1 B, brněňští horolezci

Rok 1959

- Donguzorun – SZ stěna, kl. 5A – K. Cerman, O. Kopal, R. Kuchař
- Nakratau – S stěna, střed, kl. 4B – K. Cerman, O. Kopal, R. Kuchař

Rok 1961

- Donguzorun – SV stěna, varianta v horní části cesty, kl. 4B – J. Červinka, M. Jaškovský, VI. Šmída, Valtr
- Šchelda – V vrchol, S stěna, varianta Kropfova piliře, kl. 5A – I. Plašil, J. Sláma
- Džantugan – S stěna, kl. 3B – Červinka, Jaškovský, Šmída, Valtr
- Ullukara – S stěna, kl. 4A – M. Jaškovský, VI. Šmída, J. Červinka

Rok 1962

- Čotča – S stěna, kl. 5A – J. Čihula, J. Budín, L. Veselý
- Belaja Kaja – SV stěna, kl. 4A – J. Čihula, J. Budín, V. Karoušek, L. Veselý

Rok 1964

- Šchara – SV stěna, kl. 5B – P. Baudiš, I. Hýsek, J. Jursa, L. Záhoranský

Rok 1965

- Šchara – S stěna, kl. 5B – J. Ďurana, G. Tschunko, L. Záhoranský
- Koštantau – S stěna, prostřední piliř, kl. 5B – J. Ďurana, G. Tschunko, L. Záhoranský

Rok 1966

- Tetnuld – S stěna (v cizí literatuře je výstup označen jako varianta anglické cesty), kl. 5A – V. Bůžek, P. Přerost, Č. Wojcik

Rok 1968

- Kirpič – Z stěna, kl. 4B – F. Grunt, E. Kolínko, K. Plechač
- Pik Družba – SV hřeben, kl. 3B – Z. Bartoš, V. Lidák, J. Němec

Rok 1972

- Šchelda – V vrchol, S stěna, varianta Kropfova piliře, kl. 5A – J. Flejberk, VI. Tatarka

Rok 1973

- Nakratau – S stěna, levý piliř, kl. 4B (cesta na památku J. Kounického) – J. Čupel, L. Horka, S. Talla, V. Tatarka
- Suaryk – střed J stěny, kl. 5 – J. Hons, L. Jon, J. Novák, J. Rakoncaj
- Štít MLR – SV vrchol, pravý piliř S stěny, kl. 4B – J. Čupel, L. Horka, S. Talla, VI. Tatarka

Rok 1974

- Bžeduch – SZ stěna, kl. 4B – B. Adam, F. Adamík, J. Bílek
- Čančachi – S stěna, kl. 5B – J. Soldán, K. Schubert

- Čančachi – S stěna, kl. 5B – L. Benešová, J. Janiš, V. Šírl, S. Talla
- Mamisson – S stěna, středem stěny, kl. 5B – B. Husička, Č. Wojcik, L. Záhoranský
- Žaromag – S stěna, kl. 5A – B. Husička, S. Talla, Č. Wojcik, L. Záhoranský
- Žaromag – S stěna, pravý žlab, kl. 4B – J. Soldán, K. Schubert
- Ullarg – S stěna, kl. 5B – M. Nosek, J. Pechouš, F. Půlpán, P. Schnabl

Rok 1975

- Mižirgi – Z vrchol, J stěna, kl. 5A – M. Nosek, L. Páleníček
- Pik Ševčenko – V stěnou na předvrchol, kl. 4A – Bednář, Boháček, Pechouš, Vavroušek
- Štít CDSA – V stěna, kuloár, kl. 4A – M. Neumann, Vaško

Rok 1976

- Šchara – Západní vrchol, JZ stěna, výstup levou částí, kl. 5B – J. Beneš, J. Janiš, J. Krch, J. Rakoncaj
- Ušguli – JZ piliř, kl. 5B – A. Belica, I. Dieška
- Džangitau – Západní vrchol, střed J stěny, kl. 5B – J. Flejberk, J. Kulhavý
- Ajlama – J stěna, varianta pravou částí trojúhelníka, kl. 5B – J. Beneš, J. Krch, J. Rakoncaj
- Curungal – střed V stěny, kl. 5B – A. Belica, Z. Drlik

Rok 1977

- Štít svobodného Španělska – SV stěna, kl. 5A – P. Koubek, J. Růžicka

Rok 1979

- Katyntau, plato – S stěna, V, 60° prvo výstup, K. Jakeš, R. Teissler

Rok 1980

- Ušba, J vrchol – SV stěna, Československá cesta – A. Belica, J. Provazník, K. Procházka
- Štít Ščurovského – SV stěna, kuloár, prvo výstup, kl. V a 80° , K. Jakeš, S. Glejdura

Rok 1981

- Ullutau – SZ stěna, Ledový žlábek, 80° , J. Beneš, J. Nežerka
- Ullutau – SZ stěna, střed stěny v sólovém výstupu, kl. 55° , 1 místo 80° , – M. Šmíd
- Adyr Su – S stěna, kl. 4B – J. Nežerka, J. Novák, M. Šmíd
- Džajlyk – S stěna, žlábek v pravé části stěny, J. Beneš, L. Šlechta
- Džajlyk – S stěna, prvo výstup v levé části přes „Piroh“, J. Ďoubal, V. Šírl, V. Vodička
- Tufu – 2. západní vrchol S stěna, S kuloár, 70° – J. Nežerka, J. Novák, M. Šmíd

Rok 1982

- Donguz Orun – S stěna, kombinace Chergianiho a Kuchařovy cesty, 1. zimní výstup, kl. V, 55° – J. Martiš, J. Stejskal
- Donguz Orun – S stěna, Český expres, IV, 90° , Z. Hermann, Z. Hurtík
- Štít Ščurovského – S stěny, Pravý žlab, 60° , D. Danihelková, Z. Hermann, Z. Hurtík

Rok 1983

- Ušba, S vrchol – SV stěna, Slovenská cesta, kl. VI-, A1 – M. Belica, J. Jaško

Rok 1985

- Džangitau – S stěna, M. Šmíd v sólovém výstupu

Rok 1986

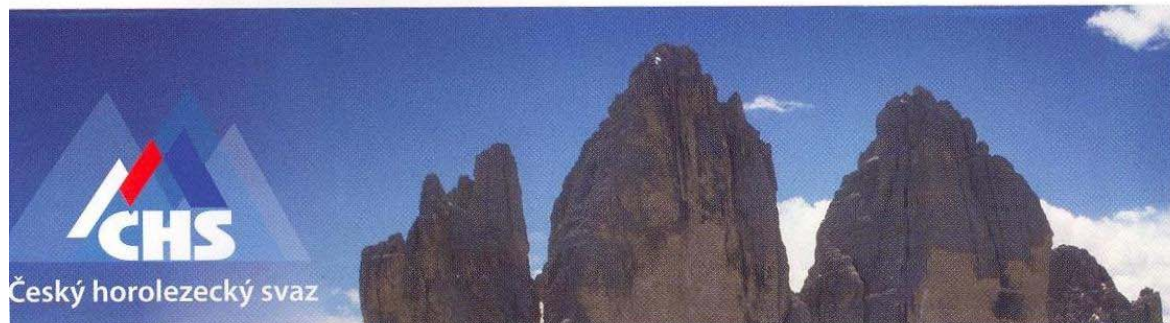
- Šchara – J stěna, Česká cesta, M. Michlík, J. Pelikán, S. Šilhán, J. Zachariáš

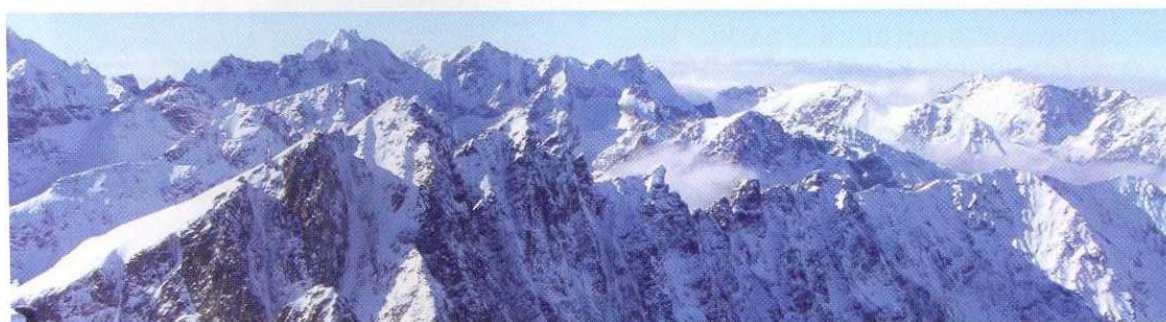
1976, reprezentanti na Kavkaze - zleva stojí: P. Mačák, L. Páleníček, M. Nosek, J. Rakoncaj, J. Nežerka, dole zleva: Č. Wojcik, Z. Brabec (2. vedoucí akce), J. Romanovský, J. Janiš, P. Bednář, archív J. Novák.

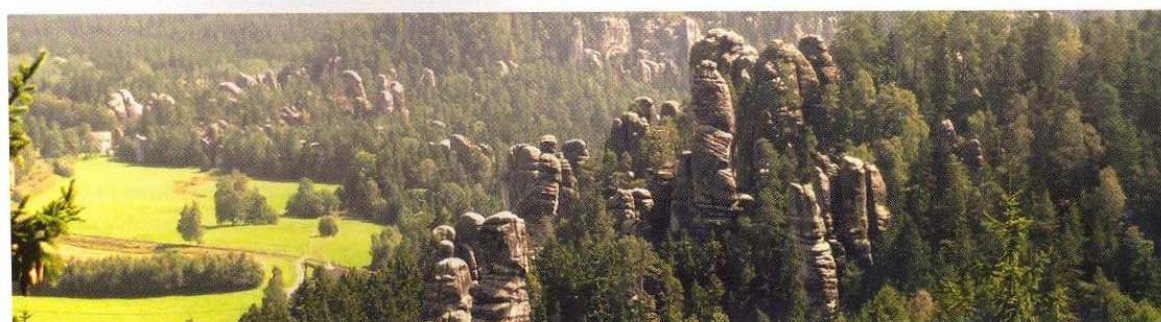
Ťutu, severní stěna, prvovýstup, 1981,
Miroslav Šmíd, foto Jiří Novák.

Máš rád Alpy? Díky kombinovanému členství ČHS a OEAV jsi tu jako doma.

Jezdíš do Tater? Člen ČHS bydlí na řadě chat za polovinu.

Lezeš na skalách v tuzemsku? Jako člen ČHS podporuješ bezpečné jištění a vyjednávání povolení.

Hlavní partneři:

TERREX

Hlavní mediální partner:

www.lezec.cz

Mediální partneři:

horyinfo
www.horyinfo.cz

